

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ทั่วโลกได้ให้ความสนใจในเรื่องฐานะ ดิถีเสรีภาพของสตรีกัน
 อย่างมากถึงกับได้เคยจัดให้มีปีสตรีสากลขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระตุ้นให้มีความ
 เคลื่อนไหวและทำให้การดำเนินงานในด้านยกระดับสถานภาพสตรีเป็นไปอย่างแพร่หลาย
 และได้ผลดียิ่งขึ้น ในประเทศไทยปัญหาเกี่ยวกับสตรีนี้ก็จัดเป็นเรื่องหนึ่งที่คนไทยทั่วไป
 ได้ให้ความสนใจ ทั้งยังมีความเคลื่อนไหวกันในเรื่องนี้ เช่น มีการปรับปรุงหรือแก้ไข
 กฎหมายอันเกี่ยวเนื่องกับสตรี มีการแสดงความคิดเห็น ถกเถียงกันถึงความถูกต้อง
 เหมาะสมในเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในสื่อมวลชน เช่น หนังสือ โทรทัศน์
 วิทยุ หรือแม้แต่ในวงสนทนาโดยทั่วไป ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะได้
 ศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา คนไทยซึ่งมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำ
 ชาติควรที่จะสนใจมองปัญหาสตรีให้เกี่ยวโยงกับศาสนาของตน โดยมองจากแง่มุมของ
 พุทธปรัชญา การศึกษาให้เข้าใจธรรมชาติของพุทธปรัชญาที่มีต่อสตรีนั้นจะทำให้สามารถ
 ชี้แจงให้ความกระจ่างแก่ชาวต่างชาติต่างศาสนาที่มีความสนใจมองพุทธปรัชญาในแง่
 นี้ได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนาอีกด้วย

อนึ่ง ในการที่คนส่วนมากได้ทราบถึง *ท่าก่อนของพุทธเจ้า* เกี่ยวกับการสตรี
 มักจะได้ยินได้ฟังกันแต่เพียงบางแง่ บางตอนที่ผู้เขียนยกขึ้นมากล่าวเสมอ ๆ ซึ่งส่วนมาก
 ก็จะเป็นไปในแง่ความไม่ศิหรืออันตรายของสตรี เช่นว่า สตรีเป็นมลทินแห่งพรหมจรรย์
 หมกมุ่นแต่ในทางโลกย์ก็ไ้ในทางที่ไม่เหมาะสม สตรีเปรียบได้กับอสรพิษ หรือเปรียบ
 ได้กับทรัพย์สมบัติสิ่งของ ในบางแห่งกล่าวถึงความยั่ววน มายาหญิง ความโลเล ความ-

ไม่น่าไว้ใจ แต่ในบางแห่งก็กล่าวยกย่องสรรเสริญสตรี เช่น มารดาเป็นผู้มีอุปการะมาก หรือ ภรรยาเป็นมิตรสนิทในเรือน ในด้านความเป็นผู้มีปัญญา ก็ได้กล่าวยกย่องสตรีไว้ ให้เป็นเอกทัศกะ เสมอบุรุษและยอมรับว่าสามารถบรรลุธรรมชั้นสูงได้ แต่ก็กล่าวว่าสตรีไม่สามารถเป็นพระพุทธเจ้า ท้าวสักกะ พระพรหม พระจักรพรรดิได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ อาจทำให้เกิดความสงสัยได้ว่า อะไรคือทรรศนะที่ถูกต้องเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา การพิจารณาเฉพาะพุทธวจนะ หรือหลักฐานแต่เพียงบางเรื่องบางตอนโดยไม่วิเคราะห์ พิจารณาถึงหลักธรรมคำสั่งสอนและทรรศนะโดยส่วนรวม อาจจะทำให้เข้าใจไขว้เขว และดูเหมือนว่าพุทธปรัชญามีทรรศนะที่ขัดแย้งกันในตัวเอง อันจะทำให้เกิดความเข้าใจ อย่างผิด ๆ และจะทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อพุทธศาสนา วิทยานิพนธ์นี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะศึกษาและตอบข้อสงสัยในเรื่องทรรศนะ เกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเรื่องทรรศนะ เกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา ก็เพื่อ

1. เพื่อให้เข้าใจถึงทรรศนะ ของพุทธปรัชญาที่มีต่อมนุษย์ โดยเฉพาะ ในด้านที่เกี่ยวกับสตรี
2. เพื่อวิเคราะห์ว่าทรรศนะนั้นมีลักษณะ ใด และมีความสำคัญเพียงใดต่อฐานะหรือสถานภาพของสตรีในสมัยพุทธกาลและของสตรีโดยทั่วไป
3. เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างทรรศนะนั้นกับหลักธรรมในพุทธปรัชญา
4. เพื่อความรู้ ความเข้าใจในเรื่องทรรศนะของพุทธปรัชญาที่มีต่อสตรีใน ฐานะต่าง ๆ กันอย่างถูกต้อง และละเอียดลึกซึ้งกว่าเดิม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยนั้นจะกล่าวถึงทรรศนะของพุทธปรัชญาที่มีต่อสตรีโดยทั่วไป ไม่จำกัด ชาติ ชั้น วรรณะ อายุ และจะเป็นทรรศนะเกี่ยวกับสตรีทั้งในทางที่เกี่ยวกับสังคม

และศาสนา โดยในงานวิจัยนี้จะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับพุทธปรัชญา โดยยึดหลักฐานหรือแนวทางจากพระไตรปิฎกเป็นหลัก

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยเรื่องนี้ก็คือการวิจัยนี้จะช่วย

1. ให้ความกระจ่างและทำให้มีความรู้ ความเข้าใจอันถูกต้องในเรื่องทรรศนะเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา
2. ทำให้ได้ทราบรายละเอียดของหลักการหรือคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับสตรี อันจะทำให้เกิดทรรศนะที่เกี่วามก่อก่อพุทธศาสนา โดยเห็นว่าหลักการของพระพุทธศาสนานั้น ไม่ได้ขัดกับแนวคิดเรื่องความเสมอภาค ความเท่าเทียม ความยุติธรรมในสังคมที่คนในปัจจุบันต้องการ
3. ทำให้ทราบถึงบทบาทของพุทธศาสนาในการยกระดับฐานะของสตรีในสมัยพุทธกาล
4. เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับผู้สนใจในก้านศาสนาเปรียบเทียบ และเพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาและวิจัยพุทธปรัชญาในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากันกว่าจากเอกสารต่าง ๆ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 แหล่งคือ

1. เอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) คือพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนับเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ การวิจัยนี้ก็ได้ข้อมูลจากพระวินัยและพระสุตตร เป็นส่วนใหญ่
2. เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) เช่น วรรณคดีหรือข้อเขียนทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศซึ่งได้กล่าวไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งในทางตรงและทางอ้อม

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากทั้ง 2 แหล่งมาตีความ ศึกษาเปรียบเทียบ เรียบเรียง และวิเคราะห์วิจารณ์ประกอบความคิดเห็นของผู้วิจัย เพื่อที่จะตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ โดยในการวิจัยนี้จะตีความหรือวิเคราะห์พุทธปรัชญาโดยยึดหลักฐานหรือแนวทาง จากพระไตรปิฎกเป็นหลัก

เนื้อหาในการวิจัยแบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการศึกษาดังฐานะของสตรีในสมัยก่อนพุทธกาล และสมัยพุทธกาล โดยกล่าวถึงสถานภาพของสตรีทั้งในทางสังคมและในทางศาสนา เพื่อเปรียบเทียบแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงและระดับฐานะของสตรีที่ค้ำขึ้นในสมัยพุทธกาล

ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาหญิงชายในแง่ของหลักธรรม

ตอนที่ 3 เป็นการศึกษาถึงสตรีในค่านิยมที่พุทธปรัชญาเห็นว่าเท่าเทียมกับบุรุษ

ตอนที่ 4 เป็นการศึกษาถึงทรรศนะเกี่ยวกับสตรีในค่านิยมที่เห็นว่าน้อยกว่าและ เห็นอกว่าบุรุษรวมทั้งวิเคราะห์วิจารณ์เหตุผลที่พุทธปรัชญามีทรรศนะเช่นนี้

ตอนที่ 5 เป็นการวิเคราะห์ วิจัย เป็นบทสรุป ประกอบความคิดเห็น ของผู้วิจัย